

LAWRENCE DURRELL

KARANLIK
LABİRENT

ROMAN

Çeviri: DİLEK ŞENDİL

3.
BASKI

LAWRENCE DURRELL

KARANLIK
LABİRENT

Can Modern

The Dark Labyrinth, Lawrence Durrell

© 1947, Lawrence Durrell

© 2007, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2007

3. basım: Şubat 2019, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Tomasz Resiak

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-0894-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750708947

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

LAWRENCE DURRELL

KARANLIK
LABİRENT

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Dilek Şendil

Lawrence Durrell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Justine / İskenderiye Dörtlüsü 1, 1984

Balthazar / İskenderiye Dörtlüsü 2, 1984

Mountolive / İskenderiye Dörtlüsü 3, 1984

Clea / İskenderiye Dörtlüsü 4, 1984

Monsieur ya da Karanlıklar Prensi / Avignon Beşlisi 1, 1992

Livia ya da Diri Diri Gömülmek / Avignon Beşlisi 2, 1995

Constance ya da Yalnızlıklar / Avignon Beşlisi 3, 1996

Sebastian ya da Güçlü Tutkular / Avignon Beşlisi 4, 1996

Quinx ya da Kusursuzluk Peşinde / Avignon Beşlisi 5, 1998

Kara Defter, 1997

Kıbrıs'ın Acı Limonları, 2007

LAWRENCE DURRELL, 1912'de Hindistan'da doğdu. Genç yaşta İngiltere'ye giderek Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaya başladı. Mısır, Yugoslavya, Rodos, Kıbrıs ve Güney Fransa'da görev yaptı. Hindistan'da Hint ve Tibet kültürünü, dinlerini ve mistik atmosferlerini yakından tanıdı. Kıbrıs'taki görevi ise, ona başta Mısır olmak üzere Akdeniz ülkelerinin uzun geçmişi, inanışları, gizemle gerçeğin birbirine örüldüğü yaşam biçimleriyle tanışma fırsatını verdi. Bu bilgi ve birikimler, Eskiçağ'ın belli başlı kültür merkezi İskenderiye ve Akdeniz'in öteki ucunda, Ortaçağ Avrupası'nı karanlığa boğan kilise egemenliğinin başkenti Avignon ortamında yüzyılımızın en çarpıcı romanlarını hayata geçirdi: *İskenderiye Dörtlüsü* ve *Avignon Beşlisi*. Durrell, 1990'da Fransa'da öldü.

DİLEK ŞENDİL, 1979'da Kadıköy Maarif Koleji'ni bitirdikten sonra üç yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Amerikan Kültürü ve Edebiyat Bölümü'nde okudu. Bugüne değin çeşitli yayınevleri için yirmiden fazla kitap çevirdi. Dilimize kazandırdığı yapıtlar arasında Maria Todorova'nın *Balkanlar'ı Tahayyül Etmek*, Richard Ford'un *Bağımsızlık Günü*, William Trevor'ın *Felicia'nın Yolculuğu*, Zvi Elpeleg'in *Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketinin Kurucusu Hacı Emin El-Hüseynî*, Doris Lessing'in *Mara ile Dann*, Timothy Findley'nin *Ölümsüzlük ve Pilgrim*, Sue Miller'in *Aşağıdaki Dünya* adlı kitaplar sayılabilir.

Margaret, Gerald & Leslie için

İçindekiler

Giriş.....	13
Ariadne'nin ipliği	31
Portreler	44
Denize açılırken	105
Medyum	122
Labirent	150
Cefalû yolunda.....	160
Kaya Kent	170
Düşman mezarı.....	185
Karanlıkta.....	199
Manastırda	211
Campion	219
Dünya'nın Tavanı	231
Cefalû'da.....	273
Yazarın notu.....	281

Giriş

Yıl 1947, Haziran'ın ilk yarısında küçük bir gezi grubu Girit Adası'nda yeni keşfedilen Cefalü labirentinde yolunu yitirdi. İç içe geçmiş mağaralarla dehlizlere, seyahat acentesinin görevlendirdiği rehber eşliğinde girmişlerdi; amaçları "Kaya Kent"i incelemektir, Sir Juan Axelos uzun yıllardır yürüttüğü arkeolojik çalışmalarına damgasını vuracak bir keşif yapmıştı önceki yıl bu kenti ortaya çıkarmakla. Ansızın oluveren beklenmedik bir kaza sonucunda gruptan sorumlu rehber can vermişti. Devrilen kayalar grubun bazı üyelerini ötekilerden ayırdı; şimdi o küçük grubun, yolu bulma umudu tümüyle Lord Graecen'a bağlıydı.

Romancı böyle biçimsel bir temayı seçme gerekçesini açıklamayı gerekli görürken, gazeteci böyle bir baskı duymaz. Bu alışılmadık öykü Londra gazetelerinin ilk sayfalarında yer bulmuştu. Kurgudan da tuhaf olan Gerçeğin o parçasını temsil etmesi bakımından, Amerikan basınında da benzer bir ilgi görecekti, alt başlıklara da acı bir not eklenecekti: "Lord Labirentte Kayboldu". *The Times* fırsatı değerlendirmiş ve öteden beri sadece söylenince olduğuna inanılan labirentin, Axelos tarafından başarılı keşfine bir kez daha çekmişti dikkatleri. Ayın on beşinde *Daily Mirror* gazetesinin bulmacasında "labyrint-

hos” ve “minotauros” sözcükleri kullanıldı. Atina’daki Yunan basını özel bir muhabir görevlendirecek parası olmadığından, haberi Amerikan gazetelerine dayanarak vermişti. Bunlardan biri iyice abartıya kaçarak labirentte bugün hâlâ canavar yaratıklar –daha açıkçası minotauros’lar– yaşadığını, masum köylülerin ölümlerinden sorumlu olduklarını ileri sürdüremeye kadar vardırırmıştı işi. Lord Graecen’in kendi ağzından anlattığı kazadan talihinin yardımıyla yolunu bularak kurtulduğu öyküyle konu kapanmıştı. Amerikalı genç, dördüncü fincan çayını içerken defterini kapadı. Gazeteci, Graecen’in çocuksu vakarından olduğu kadar, güzel evinde, güneş saatinin yanında oturmuş kayıtsızca sigarasını tellendiren ve genç gazetecinin sorularına aldırış etmeyen iriyarı arkadaşı Axelos’tan da ürkmüştü biraz. Hava durgundu, bir tek sık çalıları budayan makasın şakırtıları duyuluyordu. “Cefalü” kocaman beyaz bir taş evdi, zakkum ağaçlarının arasında denizden biraz gerideydi. Alacakaranlıkta Ak Dağlar’ın karla kaplı doruklarını yalayan güneş ışınları gözüne çarptı Amerikalı gencin. İçini çekti.

“Peki, Lord Graecen,” dedi. “Sanırım, hepsi bu kadar.” Evinin eşsiz durumu ve konumu için Sir Juan’ı kutlayacak sözcükler geçiyordu zihninden ancak nedense bir türlü dile dökemedi. Axelos ürkünücü bir tipti, çarpık bacakları, orağı andıran burnu vardı, keldi. Gözleri sü-rüngenlerinkine benziyordu, ağır ağır açılıp kapanıyordu, uyuşuk. Güneş saatinin kenarına ilişmiş purosunu tütürüyordu. “Ben artık gideyim,” dedi Amerikalı genç. Otomobili köyde bekliyordu onu. Hanya’ya kadar uzundu yolu. Lord Graecen şaşırtıcı bir alçakgönüllülükle onun elini sıktı. Genç gazeteci, “Teşekkür ederim, efendim,” diyerek Cefalü’ya giden katır yoluna doğru çakıltaşlı patikaya inen basamaklara yöneldi. Pek bir öykü çıkaramamıştı burada.

Defterini sehpa da bırakmıştı. Gerisingeri basamakları çıktı, kestirmeden giderek taraçayı ve araba yolunu geçti. Axelos şezlongda oturuyordu. Az önce masada duran tabaktan bir şeftali seçmişti kendine. Graecen bacak bacak üstüne atmış oturuyordu, kolunu da bir sandalyeye dolamıştı. Genç adamın kırma taşlardaki ayak seslerini duyunca başlarını kaldırıp baktılar. Amerikalı genç, affedersiniz, diyerek köşeleri kıvrık defterini aldı.

“Mr. Howe,” diye seslendi Axelos, sesi yeraltından gelircesine boğuktu. Bir yandan da elindeki gümüş çakıyla şeftaliyi soymaya koyulmuştu. Aşağılarcasına bağırması duyulmadık bir seslenişti ama kasıtlı değildi. Doğa ona yoz bir papayla uyusuk bir timsahın özelliklerini bir arada vermiş, bir de bunlara ölçüsüzce gür bir ses eklemişti. Gülümsediğini görünce Amerikalı genç onun kabalık yapmak istemediğini hemen anladı. “Labirentin girişi düşen bir kayayla kapandı. Orası açılana dek ötekilerden haber almamız olanaksız. Bu konuyu daha fazla kurcalamaman için seni uyarmam gerektiğini düşünüyorum, ne dersin, Dicky?”

Graecen’in yüzünde her zamanki çocuksu bir azametli ifade vardı. Uysal bir tavırla kafa salladı. “Çok tehlikeli.” Amerikalı genç ne zaman İngilizlerle görüşse içini kaplayan belli belirsiz gerginliği duydu yine. “R” seslerini dilinin altında döndürdüğü tatlı bir şurup gibi abartıyla vurgulayarak, “Grupta kaç kişi olduğunu söyleyemememiz tedirginlik yaratıyor efendim,” dedi. “Haberler çelişkili. Örneğin, siz bana Mr. Campion adında birinden söz ettiniz.”

“Ah, evet. Aynen öyle. Daha doğrusu,” diye geveledi Graecen. “O da oradaydı.”

“Peki ama *Europa* gemisinin yolcu listesinde adı geçmiyor. Öte yandan, Yüzbaşı Baird...”

“Yüzbaşı Baird burada,” dedi Axelos. “O labirente girmemişti.”

“İyi de, *Europa*’nın veznedarı onun adını yola çıkan kabile listesine yazmış.”

“Yanlış.”

“Çok karışık.”

Amerikalı genç, defterini cebine tıktırıp uzun adımlarla köye doğru taşlı yokuşu tırmandı. Otomobil bıraktığı yerde duruyordu, bindi, şoför dağ yollarında ağır ağır ilerleyerek onu ovalara doğru götürüyordu. Son dönemde durmasını söyledi şoföre. Güneş batmak üzereydi, altın külçesi gibi olanca ağırlığıyla denize doğru alçalıyordu. Dönüp bir kez daha Cefalù’ya baktı, soluğunu tuttu. Eşsiz bir yerdi; masmavi Girit göklerine üç bin metre kadar yükselen kayaç bir kara parçası. Bir yanı sanki aklını kaçırmış bir mimar tarafından kesilmişçesine denizden tümüyle kopuktu. Rüzgârla aşınmış yamaçlar, pırnal meşesi ve mersin ağaçlarıyla örtülüydü. Tam tepede servi ve zeytin ağaçlarıyla kaplı bir demet yeşillik göze çarpıyordu. Doruğa çıkarken yarı yolda Cefalù köyü kapladı manzarayı, çocukların suluboya kutularındaki renklerle sıvanmış evleri, akşam güneşinde el değmemişçesine ıslıl ıslıl parlıyordu. Tarıma ayrılmış küçük daire alandan yukarıya, göğe doğru dimdik yükseliyordu dağ. Gazeteci, labirentin ağzına çıkan, iki yanında servi fidanlarının sıralandığı yolu görebiliyordu olduğu yerden. Yolun aşağısında Axelos’un Cefalù adını verdiği güzelim eve baktı. Denize inişi kolaylaştıran kayalık bir fay üstüne inşa edilmişti. Beyaz dalgakırana bağlı duran beyaz yelkenli, kelebeği andırıyordu. Bu son dönemecten evin bahçesindeki çimleri görebiliyor; ufalmış da olsalar, mavitırak ışıktaki iki figürü seçebiliyordu.

Axelos çağırınca Katina elinde satranç tahtası ve taşların durduğu kutuyla göründü. Masaya bir mum, yanına da bir kutu kibrit yerleştirdi. Axelos, “Bu kız hakkında ne düşünüyorsun, Dicky?” diye sordu burun kıvı-

rarak. Üzerinde mavi bir elbise, başında sarı bir eşarp vardı: Boyu bosu yerindeydi, esmer yüzü kartal bakışlıydı. Kız çay tepsisine doğru eğilirken Axelos, elini kalçalarında gezdirdi yavaşça. Dudaklarını gererek, bir geyiğin yumuşacık böğrünü yoklarcasına kızı okşarken, “Günah gibi kapkaranlık,” dedi. Katina anlamazlıktan geldi. Graecen çevresine bakındı tedirgin, arkadaşının alaycı bakışlarının farkındaydı. “Şahane biri,” diye yanıtladı nazik bir sıklıganlıkla. Axelos dudaklarını aralayıp kahkaha atarmışçasına soluğunu dışarı verdi.

“Katina rahibeler manastırının ürünü,” diye anlattı. “Dul – ya da öyleydi. İşte onun umutsuzca içine kapanık olmasının nedeni de bu, ha, tatlım?” Kız tepsiyi içeri götürüyordu. “Gönül okşamak istersen bu sözlerin üstüne yok... içine kapanık rahibecik, ne dersin?” Axelos taşları satranç tahtasına dizmeye başlamıştı. “Sevgili Dicky, dostum,” dedi, “beyazları yarı yolda bırakmışım gibi bakma bana.” Graecen elini havaya savurduğu boş hareketlerinden birini yaptı, kendine yöneltilen sözü savuşturan, “benden-uzak-dursun” anlamına gelen bir hareketti bu. Onu tedirgin etmekten hoşlanırdı Axelos. Çenesini parmaklarının arasına alıp yine dudaklarını gererek sık sık gülümsedi. “Arap annem ile Yunan babam bana Akdeniz’in iç dünyasını çok iyi bellettiler, insanlar o dünyada... şeye değer verirler... içine kapanık olmaya mı desek, ha? Babamın bana yararlı olacağını düşündüğü talihsiz bir kaza sonucu verdiği milliyetten başka profesör dölleleriyle ortak yanlarım az sayılır. Ya sen Dicky, otuz yıldan sonra sen hâlâ utangaç görünüyorsun.”

Graecen iç çekti. İlk yıllarında Hogarth’ın ona uygun gördüğü takma adla, “Silenus,” diye seslendi Axelos’a. “Silenus, sen adam olmayacaksın.”

“Ondan daha da sevimli ve daha içine kapanık bir kız kardeşi de var, eğer sen de...”

“Hadi,” dedi Graecen soğuk bir dille. “Yeteri kadar eğlendin benimle, Silenus. Kolla kendini.”

Axelos bir mum yaktı; mavimtırak akşam havası geceye dönerken titrek ışık altında oturuyorlardı şimdi. Kız yeniden görüldü, bu defa masaya bardaklarla sürahiye bıraktı. Graecen dalgın bir havada, “Baird bu gece manastırda kalacak galiba,” diyordu. Axelos purosunu söndürüp kararlılıkla ilk taşı ileri sürdü. “Hogarth’ın bütün hastalarının koşar adım manastıra gitmeleri dikkatimi çekiyor; kimileri de keşiş oluyor; bazısı da Athos’ta diya-koz olmayı kabul ediyor; yaşlı şeytan bu analitik oyunla ne amaçlıyor acaba? Son kitabı okunacak gibi değildi, bence.” Graecen kaşlarını ovuşturarak aynı dalgınlıkla mı- rıldanıyordu.

“Geçen savaş sırasında,” dedi hamlesini yaparken, “Baird’in komutasında bazı gerillalar vardı. O da labirenti iyi bildiğini söyler. Senin tapınağa gelmemesi ilginç – orayı elinden alabilirdi.” Axelos birden boncuk gibi yuvarlacık gözlerini ona dikti. Gevrek gevrek güldü, bu defa güçlü, söze gerek bırakmayan bir kahkahaydı. “Bunlar göklerin krallıkları, Dicky,” dedi. Söyleyecekleri daha bitmemişti ama kendini tuttu. Soluğunu verdi.

“Dicky, sen uzmansın – orayı gördün.”

“Evet,” dedi Graecen irkilmiş, kendini savunan bir havada.

“Müze için sana gönderdiğim heykel, bir de rölyef – onların gerçek olduğunu duyuracak mısın?”

“Elbette,” diye yanıtladı Graecen.

“Değiller ama. Eğer Baird labirentten yola çıkıp tapınağı hiç bulamadıysa, bunun nedeni orada olmamasıydı. *Orayı ben inşa ettim.*”

Bu sözleri duyunca Graecen’in yüzü şekilden şekile girdi. Şimdi de şaşkınlıktan çok, acılı bir ifadeyle bakıyordu. Karşısındakinin yuvarlak, gevşek yüz hatlarına ya-

yılan acı ve kuşku karışımı bakışlara gülümsemeden edemedi Axelos. “Taş, Castro yakınlarındaki eski bir kazı yerinden geldi,” dedi. “Tapınağı antik yıkıntıların arasında bulup çıkardığım mermer parçalarıyla bir araya getirdim. Ayaklıkları ve yassı kabartmaları buradaki yaşlı bir keşiş yaptı. Heykelleri de ben.” Tutamadığı kahkahalarının etkisiyle gözleri çizgi olup görülmeyecek kadar küçülmüştü, burnu neredeyse çenesine değecekti. Tıpkı Grek tragedyalarındaki maskeler gibi, diye geçiyordu Graecen’in kafasından. Çok rahatsız ediciydi. Hoş, Axelos’tan beklenirdi böyle eşek şakaları. İlkçağları önemseyen biri olarak huzuru kaçmıştı. “Beni yapma diye uyarman bundandı demek...” dedi tatsız bir ses tonuyla. Büyük yassı kabartmanın üstünü örten çatıdaki çatlaktan sızan parlak güneş ışınlarını anımsıyordu. Axelos, “Meslek hayatımın zirvesi, Dicky,” dedi, “haksız mıyım? Bilimsel düşüncenin zaferi. Bunu herkese duyurmak için keşişin ölmesini beklemem gerekti – Kaya Kent.” Satranç tahtasının başında karşılıklı otururken birbirlerini süzdüler. Graecen iç çekip başını iki yana sallıyordu. Axelos, “Sonbaharda bu oyunun birinci yılı dolacak,” diye belirtti. “Ondan sonra basına gerçeği açıklamayı öneriyorum. İnanmışım iki ilkenin sağlamlığı ortaya çıkacak böylece: uzmanların hiçbir şeyden anlamadığı ve arkeolojinin en az teoloji kadar saçma bir bilim olduğu. Sıra sende.”

“Peki ya *itibarın*?” diye sordu Graecen, Axelos’un bu kalıptan çıkmış yaşamını düşünüyordu bir yandan. Onur madalyaları aldığı anda onları hemen çöpe atardı; hoşuna giderdi elbet ancak doğuştan gelen huysuz yanı onların tadını çıkarmasına engel olurdu sanki. İlk yılında Nugatius’un merak uyandıran başarılı bir yorumunu yapmıştı örneğin. Trinity Bursu’nu kaçırmıştı. Tez danışmanını, “Çok parlak biri de ancak gerçeklerin onun hayalleriyle örtüşmesi gerek,” demişti. İşte şimdi de aynı imre-

nilesi, alışılmadık ustalığıyla mat olmak üzereydi. Belki de dikkatini vermiyordu? Hogarth'ın yaptığı gülünç taklitlerden biri de izci Mullins'in taklidiydi; soluk soluğa yatağının başucuna eğilerek, "Bugün de beyaz kiliseye mi, efendim?" demiş, sonra da eklemiştir: "Mr. Axelos geldi, efendim, başının yine dertte olduğunu söylememi istedi, ne yana döneceğini bilmiyor, efendim."

Arkadaşının kafasından geçenleri okumak gibi tanrısal bir güce sahipmişçesine, Axelos bardağını bırakarak konuştu: "Bana bakıp başını sallamanın hiç yararı yok, Dicky. Ben adam olmam. Bir ya da iki bin yılda bir, olsa olsa tek bir kişi adam olabilir. Ne ki sen epeydir, bir sabah böğründe Platonik ateşle uyanan bir adamın zekâ oyunlarının yetersizliğini anlayamayacak kadar kıt kanat yaşıyorsun."

Yüzünü hüznün kaplamıştı şimdi Axelos'un – tek bir mum ışığı altında yıkılmış bir papanın yüzüydü görünen. Mutsuzdu, Graecen'in gözünden kaçmamıştı, hep tetikte olan babacan tavrına büründü yine. Graecen'a bakarken Axelos, onu görmüyordu sanki; iri, kadınsı ellerini kucağına koymuştu. Arkadaşını kolundan tutup ıslıl ıslıl eve doğru yürümeden önce,= "Şah," diyerek mumları üfledi.

Sekiz kilometre ötede Amerikalı gazeteci defteriyle, üzerine görüşmeyle ilgili notlarını karaladığı çeşitli kâğıtları çıkarmıştı. Kendi elyazısını okumakta hep zorlanırdı. Cep fenerinin ışığında kâğıtları dizine serdi, külüstür otomobil sallanırken tutunarak haberi yazmaya çalıştı. Telgrafa renk katacak birkaç not vardı içinde. Örneğin, Sir Juan birçok kez labirentin güvenli olmadığı, oraya gezi düzenlemekten vazgeçilmesi yollu uyarılarda bulunmuştu yetkililere. İngiliz Konsolos, *Europa* gemisinin kaptanını yolcuları bu geziye göndermemesi için ikna etmeyi denemiştir. Ayrıca labirente giden birkaç ekibin daha önce kayboldukları gerçeği vardı. Tarihlerini not et-

mişti gazeteci: 1839, 1894, 1903. Hepsi de gayri resmî olarak ölüydü, onlardan hiçbir haber alınmamıştı. Sir Juan labirentin kollarının birkaç kilometre karelik alana yayıldığını tahmin ediyordu. Köylülerin dilinde dolaşan bir söylentiye göre labirentin ortasında büyük bir hayvan yaşardı.

Gazeteci, Hanya'da tatsız bir akşam yemeğine oturmak üzereyken Atina'daki bürodan gelen bir telgrafta *Europa*'nın yolcu listesi – daha doğrusu labirente gitmek üzere gemiden inen turistlerin adları vardı:

Mr. O. Fearmax

Mr. V. Truman ve Mrs. Truman

Miss Virginia Dale

Yüzbaşı J. Baird

Lord Graecen

Miss Dombey

Campion'un adı geçmiyordu. Lord Graecen ile Yüzbaşı Baird adlarının yanına bir çizgi çekti. İkisinden de haber alınmıştı. Ötekiler öldüler herhalde, diye düşündü. İçlerinden herhangi birinin çıkış yolunu bulma şansı var mıydı acaba? Daha üzerinden yalnızca yirmi dört saat geçmişti. Burada biraz daha kalsa daha ilginç bir hikâyeye yakalayabilir miydi acaba? Hanya'nın ürpertici karanlığına gözücuyla bakmak karar vermesine yetti. Yarınki Atina uçağına yetişecekti. Öykünün geri kalanını, diye geçti kafasından; Londra'dan takip ederim. Yazışları bürosu kurbanların adreslerine muhabirler gönderirse, ilgi çekici bir şeyler bulunabilirdi. Tavandaki tozlu bir kordonun ucunda sallanan sineklerle kaplı ölgün ampulü söndürmeden önce listeyi bir daha gözden geçirdi. Fearmax adı yabancı değildi galiba...

O sırada *Europa* gemisi içinde kalan yolcularla bir-

likte İskenderiye Limanı'na demirlemişti. Kaptanla veznedar bir kamarada oturmuş, Londra'daki acentelerinden gelen son telgraf üzerinde kafa yoruyorlardı. Yöneltilen soruların çoğuna yanıt vermek kolaydı. Örneğin, kaptan neden kurbanları kurtarmak için bir araştırma ekibi kurmamıştı? Öyle saçma bir soruydu ki, mesleğinin kişiliğini bir kuzuya ve her şeyi bilen Tanrı karakterine dönüştürdüğü veznedarı bile sınırlendirmişti. Bir ke-re kurtarma ekibini Girit'in yüz elli küsur kilometre içlerine gönderecek hiçbir ulaşım aracı yoktu; ikincisi, labirentin ağız kapalıydı; üçüncüsü de *Europa*'nın izlemesi gereken programlı bir tarifesi vardı, geri kalan yüzlerce yolcunun isteklerine uymalıydı. Kendi verdiği yanıtta yine kendi sınırlenen kaptan, "Bu yeterince anlaşılır," diye kestirip attı. "Bizi ne sanıyorlar?" Veznedar telgrafı alıp kamarasına çekildi. Yolcu listesini çıkarıp eline de tükenmez bir kalem aldı.

Listedeki adların her birinin üstünü çizerken geri kalan yolcuların üzerine kurşun gibi çöktüğü sezilen kazanın gölgesini siliyordu sanki. Ölüm ve tatil turları, diye düşündü, hiçbir şeyle açıklanamayacak iki olgu; sonra da o bahar sabahı gemiden inen gruba katılmayı nasıl da istediği geldi aklına. "Labirent" sözcüğü ona aynı anda hem korkutucu hem kışkırtıcı bir şeyi çağırıyordu. Neydi bu? Eskiden Wembley Eğlence Fuarı'nda su labirenti vardı. Küçük bir tekneye binerek karanlıkta aynalarla kaplı ışıklı görüntülerin yer aldığı koridorlardan geçerdiniz.

Soruşturma bitmese de kapanmıştı. Şimdi geriye deniz yolculuğunu düzenleyen seyahat acentesinin belgelerini hazırlamak kalıyordu. Kaptanın seyir defterinden alıntılar, gazete kupürleriyle kaybolanların kişisel eşyaları paniğe kapılmış sigorta şirketinin yararlanması için Londra'ya gönderilmişti. Bütün bunlar herkesin ilgisini çekmeye yeterdi. Kamaraların temizlenmesi İrlandalı bir kama-

rot kıza düşmüştü. Truman çiftinin kamarasında eski bir tahta bavul vardı, içinde de birçok ucuz ve biçimsiz giysi, ikisi tüylü birkaç şapka, bir termos, kurdeleyle bağlı birkaç mektup destesi, bir-iki tane de el örgüsü kazak. Kamarot kız elbiseleri denemiş ama beğenmemişti. Yalnız ip dikişli örgülü kazaklardan biri pek yakışmıştı üstüne. Onu kendine aldı. Mektupları da diğer eşyalarla birlikte özenle bavula yerleştirdi. Aslında okumayı düşünmüştü fakat yetiştiriliş tarzı başkalarının –özel eşyalarına olmasa bile– özel yaşamlarına saygı duymayı aşılamıştı ona. Bir tarakla henüz kapağı bile açılmamış kozmetik malzemelerini cebine koyarken, Truman’lar sevimli bir karıkocaydı, diye geçirdi içinden. Yaşlıca, sessiz, belki biraz da acayip. Çilleri, kızıl saçları ve buyurgan sesiyle Miss Dombey’e hiç benzemiyorlardı – bu kadının kamarası dinî yazılar ve kilise derneğinin broşürleriyle dolu bir cephanelikti adeta. Miss Dombey’den hiç hoşlanmamıştı kamarot kız. Daha güverteye ayak basar basmaz zili çalmış ve ellerini kalçalarına dayayıp kamarasının girişinde dikilerek bavullarını boşaltması için onu beklemişti. “Haydi,” diye seslenmişti buyurgan bir sesle, “elini çabuk tut.” Ya sonra? Aklınıza bile gelmez. Adını bile sormuştu kıza, derken eline küçük bir kitap tutuşturmuştu. *Çarmıhın Yolu*. Ona anlaşılmaz gelmişti, üstelik Miss Dombey onu sabah akşam sorguya çekiyordu. “Kitabı okudun mu? Bana soracağın bir şey var mı?” Miss Dombey’in her yeri pisleten ufak köpeğini asla unutamazdı: Yasak olmasına rağmen gemiye getirmişti onu da, kimse iti ondan ayırmayı başaramamıştı.

Yazı destelerinden başka birkaç parçayı geçmeyen Miss Dombey’in eşyalarına yönelen kamarot kız onu şaşırtan bir olayı anımsadı. Yolculuk sırasında bunu veznedara da anlatmış, o da pek gülünç bulmuştu. Zili duyup koştuğunda Miss Dombey kamaranın kapısındaydı, çilli kızıl yüzü öfkeden yamulmuştu. Tek söz etmeden kama-

ranın oturma bölümündeki banyoya doğru seyirtti. Titreyen parmağıyla işaret ederek kızgın sesiyle, “Sence bu ne olabilir?” diyordu. Bideydi gösterdiği – *Europa* savaş-tan sonra el değiştiren bir Fransız gemisiydi. Kız, “O mu hanımefendi?” diye karşılık vermişti kadının kızgınlığından sorumlu olduğu düşüncesiyle gerginleşirken. “O bir bide.” Miss Dombey için yeterliydi bu kadarı. Topuklarının üstünde geri döndüğü gibi koridora fırlamıştı. “Kaptanı göreceğim. Hemen oradan kaldırılmasını isteyeceğim.” Gerçekten de koşar adım kaptan köşküne çıkmıştı. Kaptana ne söylediği bilinmiyordu fakat birlikte güverteye indiklerinde ikisinin de yüzü kıpkırmızıydı. Bide yerli yerinde kalacaktı ancak bundan sonra Miss Dombey ne zaman güvertede kaptanla karşılaşsa buz gibi bir tavır takınacaktı. Oysa kaptan böyle bir davranışa pabuç bırakacak biri değildi.

Mr. Campion bütün eşyalarını yanında götürmüştü. Ama üzerine bastığı boyanın izlerini kamaraya taşıymıştı ayakkabılarıyla, ayrıca içeride katlanır bir tabure unutmuştu. Yastığının altından da bir torba dolusu cevizle küçük kirli bir tarak çıkmıştı. Bir köşede lastik bantla tutturulmuş etiketiyle birlikte tomar edilmiş tuvaler duruyordu. Etiketle Marsilya adresi yazıyordu. Mr. Campion kamarot kızla pek sıkı fıkı olmuştu. “Kafandan geçenlere bir kuruş veririm,” derdi kıza; karşılık alamayınca da, “Söylemiyor musun? İyi o zaman, vücuduna bir lira,” diye sırnaşırdı. Saygın bir hanımefendi olmasa da aklı başında bir kıza söylenecek sözler değildi bunlar. Mr. Campion giysi dolabında bir de bere bırakmıştı. Yakası açık gömleğinin üstüne bere takmayı eksik etmezdi. Demek ki birden çok beresi vardı. Kamarot kız bulduğu bereyi başına taktı, bunu da kendine almayı düşündü; kuru temizlemeye verdikten sonra güzel olurdu. Torbadaki cevizlerinse çoğu küflenmeye yüz tutmuştu.

*Durrell, İngiliz edebiyatının
XX. yüzyıla kazandırdığı
en önemli yazarlardan
biri, tüm dünyada edebiyat
okurlarının gözdesi.*

Çağımızın usta romancılarından Lawrence Durrell, Akdeniz romanları serisinde bize bu kez Girit'i anlatıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Girit'e gelen bir İngiliz turist grubu, adanın ünlü labirentini gezmek için yola çıkıyor. Kafiledekiler kişilikleri, sosyal yapıları, geçmişleri açısından birbirlerine hiç benzemeyen insanlar.

Onlarla birlikte bu serüvene çıktığımızda her birinin yaşamöyküsünü olduğu kadar Girit'in savaş sırasında ve savaş ertesindeki ortamını da öğreniyor, dahası Akdeniz ve Yunan coğrafyasıyla yakından tanışıyoruz.

Durrell, soluksuz okunan bu romanında, renkli üslubu, ayrıntılardaki titizliğiyle Girit'teki koca bir kaya kütesine oyulmuş labirentin çıkmazlarıyla, insanların kendi yaşamları konusunda aldıkları kararlar sonucunda saptıkları labirentler arasında görkemli bir koşutluk kuruyor.

22 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-0894-7

